

PEUTERS MET VERSTAANBAARHEIDSPROBLEMEN: WELKE BEHANDELING WERKT?

Simea, april 2019

Presentatie bevat voorlopige resultaten

EVEN VOORSTELLEN

Marieke van Schuppen

Teamleider/gedragswetenschapper

Bernadette Vermeij (vervanger Lizet Ketelaar)

Onderzoeker

AANLEIDING DE ZON

AANLEIDING DE ZON

- Logopedie die doelgericht het spraakprobleem aanpakt is effectief (Law et al., 2004)
- Kinderen met spraakstoornis (waaronder fonologische stoornis) hebben met logopedische behandeling de beste prognose in vergelijking met andere vormen van TOS (Broomfield & Dodd, 2011)
- Fonologische stoornis heeft andere behandeling nodig dan taalbegripsproblemen of problemen in de zinsbouw (Tyler, 2002)

AANLEIDING DE ZON

Klinische ervaring:

- Brede doelgroep reguliere behandelgroepen
- Behandeling niet specifiek afgestemd op kinderen met fonologische stoornis
- Behandelervaring fonologische therapie
- Eenmaal per week individuele logopedie
- Uitstroom speciaal onderwijs

Kunnen we het moment van “voldoende verstaanbaar” naar voren schuiven?

BEHANDELGROEP DE ZON

BEHANDELGROEP DE ZON

- Behandelgroep voor peuters met een ernstige *spraakontwikkelingsstoornis*.
- Focus van de behandeling ligt op het verbeteren van de verstaanbaarheid
- Traject bevat twee weken diagnostiek en 26 weken behandeling

Diagnostiek en behandeling volgens:

Scheper, A. & Çavuş, N. (2016) *Fonologielijn voor jonge kinderen met een TOS*, interne publicatie, Sint-Michielsgestel: Koninklijke Kentalis.

BEHANDELGROEP DE ZON: DOELGROEP

- ZG-verklaring
- Leeftijd: tussen 3;0 en 3;6 jaar bij aanvang
- Kind heeft ernstige problemen op het gebied van het verstaanbaar spreken, hiervan is een fonologische stoornis (vermoedelijk) de oorzaak.
- Kind heeft een gemiddeld taalbegrip en woordbegrip (85 of hoger)
- Een ruwe score van minimaal 8 op Schlichting Woordontwikkeling
- Er zijn geen afwijkingen aan de spraakorganen
- Communicatieve voorwaarden vormen geen belemmering voor behandeling
- Tenminste één ouder beheerst NL voldoende voor invullen vragenlijsten, kind heeft ook taalontwikkeling in het NL

BEHANDELGROEP DE ZON - TEAM

Multidisciplinair team bestaat uit:

- Pedagogisch begeleider
- Logopedist (fonologie & PROMPT)
- Logopedist (fonologie & PROMPT)
- Klinisch linguïst (1 dag per week)
- Gedragswetenschapper (1 dag per week)

DIAGNOSTIEK

Taal

Schlichting Test

1. Taalbegrip
2. Woordontwikkeling
3. Zinsontwikkeling

PPVT-III-NL

Spraak

Metaphon

1. Screening
2. Processpecifiek Onderzoek

Fonologische Analyse Nederlands (FAN)

Speech Analysis Observation (SAO)

Vragenlijsten

Schaal voor verstaanbaarheid in de context Nederlands (ICS-Dutch)

(deel van) Infant-Toddler Social&Emotional Assessment (ITSEA)

Child Behavior Checklist (CBCL)

Opvoedings Belasting Vragenlijst (OBVL)

Teacher Report Form (TRF)

BEHANDELGROEP DE ZON

De behandeling bestaat uit:

- Groepsbehandeling:
2 dagdelen van 4 uur per week,
gedurende 26 weken,
maximaal 8 kinderen
- Individuele logopedische behandeling
(twee keer per week)
- Behandeling van het systeem

GROEPSBEHANDELING

Waarom groepsbehandeling?

- Stimuleren van sociaal-communicatieve vaardigheden en gespreksvaardigheden in omgang leeftijdsgenootjes
- Sociale leeromgeving
- Transfer individueel geleerde vaardigheden naar sociale communicatie met leeftijdsgenootjes
- Omgaan met misverstaan

GROEPSBEHANDELING

Met aandacht voor:

- Fonologie
- (Spraak)motoriek
- Fonologisch bewustzijn
- Woordenschat & zinsbouw
- Sociaal-emotionele ontwikkeling, spelontwikkeling en evt. gedrag

INDIVIDUELE LOGOPEDIE

- 2x cyclus van 13 weken
- Na eerste helft tussenevaluatie en aanpassing doelen

Elke behandeling bestaat uit:

- Auditief bombardement
- Oefening minimale paren
- 3 productiewoorden

Dagelijkse terugkoppeling met ouders

BEHANDELING SYSTEEM

- Ouderochtenden
 - Verschillende onderwerpen
 - Technieken
- Logopedische behandeling bijwonen
 - Technieken oefenen
- Auditief bombardement
- Dagelijkse overdracht met logopedist, ouders denken mee over doelwoorden
- Oudercursussen
- Behandelplangesprek, tussenevaluatiegesprek en eindgesprek

HET FONOLOGIEPROJECT: RESULTATEN

ONDERZOEKSVRAAG FONOLOGIEPROJECT

Zijn kinderen met een fonologische stoornis meer gebaat bij een specifieke behandeling gericht op de fonologie dan bij het huidige behandelaanbod binnen de TOS vroegbehandeling?

Gaan kinderen met een ernstige spraakontwikkelingsstoornis meer vooruit wanneer zij hiervoor een intensief behandeltraject van 26 weken volgen waarbij de focus ligt op het verbeteren van de verstaanbaarheid en de behandeling wordt uitgevoerd door een specialistisch team?

ONDERZOEK FONOLOGIEPROJECT

- start maart 2017
- looptijd 2 jaar
- Zon behandeling

care-as-usual

alleen kinderen met
spraakontwikkelingsstoornis

FONOLOGIEPROJECT

Metingen:

- Meting 1 = start behandeling
- Meting 2 = tussenevaluatie
- Meting 3 = eind behandeling
- Meting 4 = retentiemeting, half jaar na einde behandeling

Hypothese: effect behandeling werkt door. Daarnaast:

“Bij H&P treden resultaten pas na het afronden van de tweede cyclus op” (Bron et al., 2013)

RESULTATEN: TAALMATEN BIJ START

	ZON (N=21)	Controle (N=16)
taalbegrip	104	99
woordbegrip	107	104
zinsproductie	84	78
woordproductie*	98	86

Alleen significant verschil op woordproductie

RESULTATEN: TAALMATEN START - EINDE

	Zon start	Zon eind	Controle start	Controle einde
taalbegrip	104	103	100	100
woordbegrip	108	114	105	106
zinsproductie	83	91	77	83
woordproductie	97	110	82	100

Toename voor beide groepen op:

woordbegrip, woordproductie, zinsproductie

Geen toename of afname taalbegrip voor beide groepen.

RESULTATEN

Vooruitgang in de verstaanbaarheid is berekend middels:

1) **PCC**: Percentage Consonanten Correct

aantal correcte consonanten/ totaal aantal consonanten doelwoorden

Voorbeeld: klok > tok (33%)

2) **PMLU**: Phonological Mean Length of Utterance

Maat voor woordcomplexiteit

PMLU= geproduceerde C+V + aantal correcte C's.

Voorbeeld: klok > tok. PMLU tok = 2 + 1 + 1

Beide maten zijn berekend over Metaphonscreening: enkelvoudig én meersyllabige woorden waarbij consensus 2 onafhankelijke beoordelaars

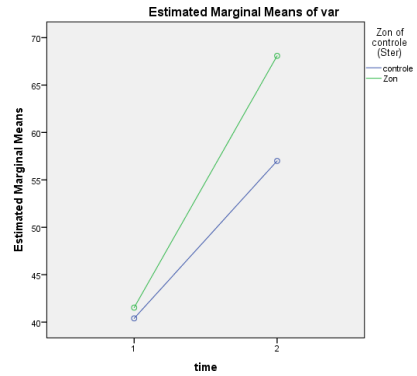
RESULTATEN: PCC

Percentage consonanten correct

	Zon (N=18) Start	eind	Controle (N=19) Start	Einde
PCC	42%	68%	40%	57%

Significant verschil tussen Zon en controlegroep

ZON – CONTROLE PCC

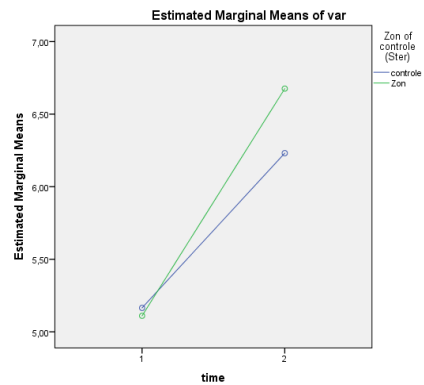
RESULTATEN: PMLU

Phonological Mean Length of Utterance

	Zon (N=18) Start	eind	Controle (N=19) Start	Einde
PMLU	5,1	6,7	5,2	6,2

Significant verschil tussen Zon en controlegroep

ZON – CONTROLE PMLU

RESULTATEN: FONOLOGISCHE PROCESSEN

Fronting finaal

Gliding initiaal

Gliding finaal

Backing initiaal

Backing finaal

Lateralisatie initiaal

Consonantdeletie initiaal

Clusterreductie initiaal

Clusterreductie finaal

RESULTATEN ICS

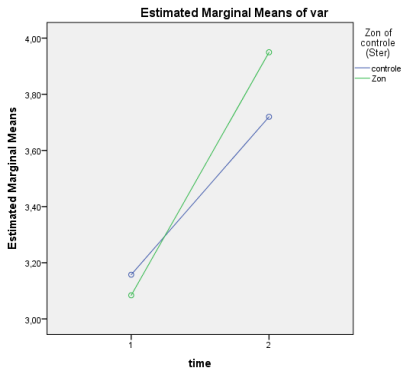

- Verstaanbaarheid in context
- Bestaat uit 7 vragen:
 - Verstaat u uw kind
 - Is uw kind verstaanbaar voor vreemden
 - Altijd - nooit

	Zon (N=17) Start	eind	Controle (N=13) Start	Einde
ICS	3,1	4,0	3,2	3,7

Significant verschil tussen Zon en controlegroep

ZON – CONTROLE ICS

RESULTATEN ITSEA

Opsporen sociaal-emotionele en gedragsproblemen

Voor beide groepen geldt dat:

- Afname agressie
- Afname negatieve emoties
- Toename coöperatief gedrag/meegaandheid
- Toename pro-sociaal gedrag

SAMENVATTEND

Kinderen op de Zon laten een grotere toename zien in vergelijking met de Ster op:

- PCC
- PMLU
- ICS

Geen verschil op

- Taalmaten
- Processen
- ITSEA

WORDT VERVOLGD!

HOE NU VERDER...

- includeren van kinderen is afgerond
- dataverzameling loopt nog door
- behandelgroep de Zon blijft bestaan in Hoofddorp
- vast onderdeel behandelaanbod NSDSK
- inhoud behandeling wordt geëvalueerd na resultaten retentiemetingen

**DANK AAN
ALLE OUDERS EN KINDEREN**

**ALLE MEDEWERKERS VAN DE ZON:
ANOUK, CARLINE, IRIS, MAAIKE, MARGOKE**

KENTALIS FONOLOGIELIJN

mvanschuppen@nsdsk.nl
bvermeij@nsdsk.nl

